

Subteranele Junimii

Lucian VASILIU

Abstract: There have been many books on Junimea, the famous literary society and its marvelous cradle, the Pogor House in Iași. Modern Romania was born here. The history of the buildings, the garden, the catacombs goes down the XVII century. Our friend, the poet Lucian Vasiliu, Director of The Romanian Literature Museum in Iași, gives an excellent summary on this place and evokes people that have created its unique aura.

(Vasile Pogor, Junimea, Muzeul Literaturii Române din Iași)



Anul 1991 s-a constituit într-un moment de revelație pentru muzeografia literară națională, pentru Iașii culturali în general; a fost descoperită, prin pură intuiție, rețeaua de pivnițe, catacombe, subterane din parcul (de sub parcul)

caselor Pogor.

Prieteni buni, entuziaști, au participat la această lucrare de anvergură (un alt tip de “mineriadă”, de căutare a rădăcinilor noastre în solul Moldovei de altădată).

Mai întâi au fost militari geniști, care au dezamorsat locul... Apoi, arheologii (între ei, **Constantin Asăvoaie**). Au venit în sprijinul nostru demnitarilor locali (primarii **Emil Lucian Alexandrescu**, **Vasile Dimitriu**, **Constantin Simirad**, prefectul **Dan Gilea**, președintele Consiliului Județean, **Ion Amihăieșei**). Li s-a adăugat arhitectul **Corneliu Ciobănașu**, precum și firma **Dan-Constant**, reprezentată de inginerul **Mihai Șchiopu**.



Urmare testărilor arheologice, au fost descoperite două **bordeie** din secolul al XVII-lea (spații de locuire în latura sudică a pădurii Copou). Pivnițele au fost dezvoltate, amplificate, în secolele următoare de familiile demnitarilor-boieri care au locuit în această zonă: **Coroi**, **Cerchez**, **Pogor-tatăl**, **Pogor-fiul** (comiși, stolnici, spătari, postelnici, epitropi, vornici, paharnici, vistiernici, logofeți...). În acest câmp al caselor și al subteranelor de odinioară ia naștere celebra societate culturală **Junimea**.

Prin aceste locuri își fac veacul personalități culturale remarcabile, de la *Costache Conachi* la *Titu Maiorescu*, de la *Ion Creangă* la *Mihai Eminescu* (poetul a și fost găzduit, după mărturia lui *Vasile Panopol*, “în niște încăperi singuraticе, învecinate cu casa cea mare”).



Subteranele, amenajate pe trei nivele, făcând parte dintr-o rețea parțial distrusă (latura dinspre bulevardul Carol), serveau, în secolele anterioare, *ca spațiu de refugiu în caz de răzmerițe*, *ca spațiu de tezurizare*, dar și *ca spațiu de rezistență* (depozit de alimente) în cazul unor ierni grele... Mai spre vremurile noastre (primul și al doilea război mondial), catacombele au slujit ca depozite de ... muniție și armament.

În cursul anului 1900, *Vasile Pogor-fiul*, junimistul, va vinde casele și terenul principesei *Maria Moruzi*. După moartea acesteia, proprietățile au revenit fiului ei, profesorul-istoric *Gheorghe Brăteanu*, care le-a vândut în 1945, direcțiunii CFR-ului. În anul 1968, clădirile *Junimii* au intrat în *patrimoniul cultural național*, fiind declarate monumente istorice, cu destinația, publică, de sediu al muzeelor literare ieșene (*Muzeul Literaturii Române din Iași*).

Lucrările de amenajare a subteranelor, precum și reconstruirea unui fragment din casele aferente lor (actualul *Club cultural Junimea '90*), au fost finalizate în 1994. Aici funcționează un spațiu de turism cultural (restaurant-cafenea literară, pentru publicul iubitor de dialog și de cultură). Subteranele pot fi vizitate în mod *gratuit*. Ele ne reamintesc despre faptele mari, de cultură și de arhitectură ale demnitarilor și intelectualilor moldavi de odinioară.

Doar tatăl junimistului, pierdut în negura vremilor, suspină printre pagini uitate: “Eu, Vasile S. Pogor, - Nici nu mă sui, nici mă pogor...”.